

Irányzatok az iskolaépítésben

A falak megszólalnak

A nagy belső terek agora funkciójától elválaszthatatlan a kistermek, a szakköri helyiségek meghitt csoportos beszélgetésekre, speciális szakmai továbbképzésre biztosított lehetősége. Egyetlen iskola sem rendelkezik ilyen célú kistermekkel elegendő mennyiségben. A régi épületeknél a tervezők még nem számoltak ezzel a szükséglettel, az új iskolákban pedig hiába építettek, a tanteremhiány miatt nem használhatják az eredeti célok szerint. Így aztán általános pedagógiai panasz, hogy az üres órákon a gyerekek az utcán lődörögnek, nincs az iskolában olyan zug, ahol leülhetnének. Nem ártana rászoktatni a diákokat a szabad idő helyes kihasználására, hiszen az ötnapos munkahéttel megnőtt a pihenőidejük. A helyes váltás, életritmus kialakításában az alma maternek is feladata lenne, ha ehhez lehetősége volna.

Kevés a kisterem

A kistermek hiánya pszichológiai természetű gondokat is okoz. A közösségi foglalkozásokat azokban a tanteremben tartják, ahol a gyerekek egész nap dolgoznak, és így hiányzik az az ingerdús környezet, ami hangulatilag is feldobná a diákokat. Ezért feltételezhető: a közösségteremtő rendezvényeket a kellő hatás, hangulat hiánya miatt sem igénylik annyira.

Az egyik szakmunkásképzőben az iskola igazgatója átépítette a folyosói ruháztatókat, és kiállítási szekrényeket helyeztek oda. A tanárokat pedig arra kötelezte, hogy a szekrényeket, falakat információs anyagokkal, a szakmát népszerűsítő rajzokkal, ábrákkal beépítsék. A falak információgyűjtő szerepét csak ott lehet kihasználni, ahol kevesebb az ablak, tágas az osztály, nagy a folyosó. Epp ezért az alma maternek falainak ősi kommunikáló funkciója váltakozó sikerrel működik. Ott ahol erre jobban figyelnek, a kényszerűség is oka a szorgalomnak.

mert kicsi a szertár és a szemléltetőeszközök egy részét csak így tudják bemutatni.

A legmodernebb szakmunkásképzőben bravúros az a megoldás, hogy két tanterem között építettek meg egy szertárat, fél tanterem alapterülettel. Ahol a szertár kicsi, ott az oktatás is megsínyli a helyiséggondokat. Nagyon sok szakmánál az elsősőknek modelleken, makettekkel kell egy berendezést bemutatni. Ugyanis a képek nem megfelelőek a szemléltetésre, az absztrakt gondolkodásra még többnyire képtelen nebulók között. Ahol a szertárgondok feszültek, ott kénytelenek lemondani egy nagyon fontos pedagógiai módszerről: a bemutatásról. Az iskolák általában szegények kiszolgáló helyiségekben. A tanároknak nincs öltöző, tusoló; pedig nyolc-tíz órát eltöltöttek munkahelyükön. Néhál általában csak a takarítók, nekik biztosítanak személyi higiénia helyiségeket.

Zseniális téglá

Beton, üveg, téglá az iskolák alapvető építőanyagai. Am éppen ennel az intézménytípusnál a legfontosabb lenne olyan anyag kiválasztása, ami maximálisan biztosítja az átalakíthatóság lehetőségét. Az a modern szakmunkásképző, ami a jövőnek is megfelel. A jövő igényei pedig ma még ismeretlenek, ezért olyan anyagból kellene építkezni, ami megengedi, hogy a kor igényei szerint a belső tér változtatható legyen. A szakmunkásképző a legdrágább, legköltségesebb építkezés, ezért nagyon fontos a tervezésnél az előrelátás. Pillanatnyilag a legalkalmasabb a későbbi formálhatóság miatt a téglá. A beton semmiképp.

Pedagógusok másik kérése: a tervezők minél több nagy termet képezzenek, hiszen várhatóan az alapfoglalkozás a jövőben egyszerre egy helyen több osztálynak szól, és a téma lebontása, feldolgozása, a gyakorlati elsajátítás ugyanabban a térben, de egymástól elkülönítve, kiscsoportos foglalkozáson történik. El-

képzhető, hogy az egyik órát három-négy osztálynak egy nagyteremben tartják, a következő foglalkozáson pedig több csoportban ugyanazon a helyen — álfallal elválasztva — tanulnak a gyerekek.

Különféle módon igénylik a műhelyeket. A klasszikus felfogást ott képviselik, ahol az iskolán belül található az oktatóműhely. Minál nagyobb, annál jobb, különösen, ha a kiszolgáló raktárak is megfelelő területek.

Kiszorítódsi

Ideális, ha a beruházó, tervező, pedagógus együtt álmolja meg az iskolát. Szórványos példák már felfedezhetők az ilyen együttműködésre. A csapatmunkát többnyire néhány lelkes tervező kezdeményezi, és a tanárok örömmel vesznek részt az előkészítésben. Utólag azonban kifogásolják, hogy a beruházók a műszaki-gazdasági normákra hivatkozva javaslatukat nagy részét lesöprik az asztalról. A jelenlegi gyakorlat szerint a legjobb terv is hiú ábránd marad, ha a beruházó takarékosági okokra hivatkozva kihúzza a szükséges építőanyagokat, csökkent a légköbméreteket, négyzetmétereket. Az olcsó mindig a legdrágább. Az ésszerűtlen takarékoságnak adóját az egész társadalom kamatostul megfizeti. Az „adózás” sokszor az iskolaavatás után mindjárt megkezdődik. Gazdasági helyzetünket ismerve nem biztos, hogy egy tervezőt sem, hogy kacsalábon forgó szakmunkásképzőket álmodjon. Am mindenképp olyan intézmények legyenek a jövő iskolái, amelyek az építészeti funkcióját is elősegítik, hogy a jövő munkásosztályának nevelése, felkészítése, személyiségfejlődése kiegyensúlyozott legyen.

Néhány „neuralgikus” pontra abban a hiszemben hívtam fel a figyelmet, hogy bár jól tudom, az építészet nem mindenható, de mint az általános kultúrának a része, bizonyos funkciókban hozzájárulhatna a pedagógia sikereihez.

Halász Miklós

Hiányoznak a betűk

A belvárosi kapualjban fázósan toporog a könyv-ár. Fölhajtott gallérja mögül szemléli a járókelőket. Csábító a körülötte levő színe, kötetek sokasága, étvágygerjesztő a terítés: kedve lenne az embernek kóstolgatni, csipegetni a csemegékből. Tesztelni, melyiket szeresse. Odamegy hát, s uram bocsá, kezébe veszi az egyiket. Természettudományi lexikon. Ára három-jegyű... Vajon mit ír róla a fülszöveg? De mielőtt megduhána a kíváncsiság, ráfordul a hidegtől nyakig-nincs gazda, s kikapja kezéből a könyvet. Félta a portékát: még mit nem, csak összefogdossák, aztán üzlet nélkül távoznak... Persze, az efféle vásárlási módok szerek láttán mi mást várhatna? A „vevőjelölt” illa berek, nádak, erek, továbbáll. De nem kell messzire mennie: két lépés a fűtött könyvesbolt. Ott zavartalanul lapozgathatja a kiszemelt könyvet, hát meg is veszi — ott, Bánja az utcai áru, kasszája!

Ismersöm berzenkedik: a karácsony előtti könyvvásárlás idején ő is bongészett a szóbanforgó könyvesboltban, de hát végül is nem nézhetette át a köteteket oldalról oldalra, mielőtt pénzt adta értük. Új szerzeményeit odahaza olvasván derült ki, hogy könyvei közül

három is selejt. Jól működött a nyomda ördöge: a helyenként becsempesztett szűz fehér lapokkal sikerült önkívületi dühre hangolni a könyvfaló szellemi izgalmat.

Mit tesz a vásárló? Lehiggad, reklamál. Illetve reklamálni próbál, ha meghallgatják. Az eladó nem foglalkozik efféle bagatell dolgokkal — még hogy hiányoznak a betűk arról a néhány oldalról! — tévotában veti oda a választ: „majd visszakapja a pénzt!”

Még a cipőboltban is új, hibátlan cipőt adnak a selejtért, föltételezve, hogy korábban a lábbeli iránti szükséglet és nem a pénzbefektetés vágya hajította a vevőt az üzletbe. A kultúrára éhes vásárló sem azt várna, hogy pénzzel fizessen ki a könyvesboltban. Neki valóban a betűk hiányoznak...

Visszatérő témája a Stúdió 83/84-nek a könyvkiadás, a könyvterjesztés minden betege. Tavaly szivszaggató és ésszt bénító képsorokat láttunk arról, miként ítének halálra teljesen ép köteteket, tonnaszámba. Legutóbb meg arról hallottunk, hogy túlszűfoltak a raktárak, nem kelnek a könyvek, félo, hogy a kereskedők nyakán maradnak, eladatlanul.

Tudjuk, a kultúra nem áru de a könyv az. Rá is érvényesek a kereskedelem szabályai, az etikaiak is: a selejtet nem illik pénzzé tenni azoknak van zűzdában a helyük. De bizony ember ellen való vétek, ha az épet szállítják a szemételepre, holott a polcokon kellene sorakozniuk: üzletekben, könyvtárakban, iskolákban otthonokban.

A könyv áru. Méghozzá egvire drágább áru. A józan ésszel megáldott kereskedő célja nem lehet más, mint hogy eladja, hogy ne maradjon a nyakán. Ennek érdekében föltéhetően meg is tesz mindent, egyebek között készsége, előzékeny, udvarias viselkedésével is vonzza a vevőket, s igyekszik megtartani az anyagi áldozatra képes, betűre éhes, kuncsfoltok Ha nem ezt teszi, nemcsak az üzleti szellem ellen vét. Vét azok ellen, akiknek mindennapi szellemi tápláléka a betű, és vét azok ellen, akiknek olvasás iránti étvágyát oly sok fáradsággal igyekszik fölkelteni az oktatás, a népművelés, a népfront és a tömegkommunikáció sok ezernyi közkatónája. Kerékkötője lehet egy szép, az olvasó népről szóló, közös álom megvalósulásának.

Chikán Ágnes

Bemutakozás

Jól sikerült rendezvény házigazdája volt a napokban Csongrád megyei Moziüzemi Vállalat Budapesten, a művészeti szakszervezetek székfűzésében az ország moziüzemi és filmforgalmazási szakembereinek részvételével tartott konferencián. A háromnapos szakmai program kiemelkedő eseménye volt a vállalat bemutatkozása, amelyet egybekötött a megye kulturális életének, gazdasági termelőmunkájának ismertetésével.

A résztvevők a játékos kérdésszelelek formában megtartott termékismertetőn vetélkedő-díjaként kapták meg a megye üzemeiben előállított „nyereménytárgyakat” többek közt a Szegedi Szalámigyár és Hűsombinát, a KSZV, a Szegedi Konzerfgyár, a Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalat gyártmányait.

Horváth Lászlóné igazgató ismertetője után varietéműsor következett, amelyben a megyében élő amatőrök és a megyéhez kötődő profik produkciója szórakoztatta a közönséget. A vásárhelyi Mucsi József diszkóműsora a szegedi Kozsucz Anikó dzsesszbalettet, a szentesi Rákász Béla humoros diszkópantomimet mutatott be, a Ki mit tud? makói győztese. Gyhyczy Tamás bűvész bravúrjai után a vásárhelyi Kiss Zoltán (Eddy) tőrkardegyensúlyozással és tűnyelő számmal borzolta a nézők idegeit, amelyeket végül is a lélekbén meg mindig szegedi, immár országossá váló „közintézmény”: Boncz Géza humorista nyugtatott meg.

Reizner János emlékezete

Táblaavatás, bemutató

Toppantóné Nagy Csírok Anikó felvétele

Koszorúk Reizner János márványtáblája alatt

A Közművelődési Palota Hullámos hajú, határozott elöcsarnokában tegnap óta új emléktábla látható. Ez áll rajta: „Reizner János 1847—1904, Szeged történeti irodója, a Közművelődési Palota első igazgatója.” Tőrlőkény István és dr. Beretzky Péter emléktáblája után e harmadik a Szeged története című monográfia szerzőjére, a városi múzeum alapítójára és a Közművelődési Palota első igazgatójára emlékezik. Az avatásra halálának 80. évfordulóján került sor. Az ünnepség résztvevői között ott voltak a neve történetíró családtagjai is. Dr. Trogmayer Ottó megyei múzeumigazgató közszöntötte a megjelenteket és leplezte le az emléktáblát, amely alá koszorút helyeztek el a Móra Ferenc Múzeum és a Somogyi-könyvtár képviselői.

A Honismereti Híradó új száma

Érdekes, gazdag anyaggal jelent meg ismét a Csongrád megyei Honismereti Híradó legfrissebb kötete, a Hazafias Népfront Csongrád megyei Bizottsága és a Csongrád megyei tanács művelődési központja közös kiadványaként. E kötet tükrözi a népfrontmozgalom, a honismereti munka legjelentősebb területeit, a néprajzi gyűjtést, tájékozást a legújabb kori megyetörténeti, üzemtörténeti kutatásokról, a népeletről, és bemutatja az ezzel kapcsolatos helytörténeti anyagot.

A Honismereti Híradó nagy segítséget nyújt megvénk honismereti mozgalomnak azzal, hogy lehetőséget teremt kutatóknak és nem hivatásos honismereti gyűjtőknek munkáik megjelentetésére, a jól működő honismereti szakkörök bemutatására. Felhívja a figyelmet a legfontosabb tenivalókra, és módszertani útmutatást ad a helyi népfrentbizottságok, a honismereti bizottságok és a szakkörök tevékenységéhez.

A Csongrád megye gazdasági, társadalmi fejlődése 1958-tól (Komócsin Mihály) című fejezet rövid áttekintést nyújt a felszabadulás utáni gazdasági, társadalmi viszonyokról. Bemutatja a

megye mai gazdasági-társadalmi fejlődését alakító tényezőket. Nagy gondot fordít a tulajdonviszonyok alakulásának, az ipar és a mezőgazdaság sajátos megyei fejlődésének, a továbbfejlesztés irányainak elemzésére. Hegyi András a népfrentmozgalom történetének megyei kutatásáról ad képet. Újabb adalékok láttak napvilágot a kisteleki iparos és kereskedő ifjak egyesületéről (id. Juhász Antal). Művelődéstörténeti értékű a szegedi muzik történetéről szóló tanulmány (Giday Kálmán). A nagylaki kenderföntgyár történetéről (1904—1944) Hábel Béla írásában olvashatunk. Szeles László emlékeit, ismereteit adja közre, amely a Szőreg és népe című kötet olvasása közben ötlöttek eszébe.

A Népelet, népi kultúra című fejezetben a szegedi szentmihályteleki földi alatti természetes fejlődéséről (Nagy István), és Bökény történetéről (Rácz Sándor) olvashatunk. A honismereti szakkörök életéből Tóth Jánosné (Szentés) és Rakonczai János (Rúza) ad izelítőt. A Figyelő a honismereti mozgalom időszerű kérdéseivel kíván segítséget nyújtani a népfrentaktivistáknak. Marjanucz László a honis-

mereti diáktábor eredményeit, gondjait tárja fel. Hegyi András és Sebesi Judit megyénk és Nógrád megye újabb kiadványairól, illetve helytörténeti irodalmáról írt méltatást. Ósz Károly a Hazafias Népfrent megyei titkárhelyettese összefoglalót ad az elmúlt év legjelentősebb honismereti rendezvényeiről.

A kötet végén Üzemünk életének egy éve (1984. január 1-től december 31-ig) című pályázati felhívás található.

Vecseryné János

Eredményhirdetés

Öt, Borsod, Csongrád, illetve Szolnok megyében működő könyvtárat jutalmaztak első díjjal csütörtökön délelőtt a KISZ Központi Bizottságának székfűzésében, ahol kihirdették Az olvasó ifjúságért országos pályázat eredményét. Második díjat tíz, harmadikat pedig 15 KISZ-szervezet, illetve könyvtáros kollektíva nyert. Pályázni olyan tevékenységi formák leírásával lehetett, amelyek új-szerű foglalkozások szervezésére adtak lehetőséget a könyvtárak megismertetésére, az olvasás megkedveltetésére.

Az olvasó ifjúságért pályázat három esztendőjét értékelve. Arató Antal, az Országos Széchényi Könyvtár könyvtartudományi és módszertani központjának osztályvezetője egyebek közt elmondotta: 1983-ban 1344 pályázatról adhattak számot a szervezők. A pályázatra 555 KISZ-szervezet, 461 tanács, 247 szakszervezeti és 81 iskolai könyvtár küldött be dolgozatot.